

2022-08-05

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: KFKS 2022-507

Remiss – Sveriges globala klimatavtryck

Yttrande till Miljödepartementet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen fatta följande beslut.

Kommunstyrelsen antar föreslaget yttrande enligt bilaga 2 till tjänsteskrivelsen daterad den 5 augusti 2022.

Sammanfattning

Bakgrunden till remissen om Sveriges globala klimatavtryck är att de beslut om styrmedel och åtgärder som finns i dag inte räcker till för att Parisavtalets 1,5-gradersmål ska nås. Miljömålsberedningens uppdrag har därför varit att föreslå en samlad strategi för att minska klimatpåverkan från konsumtion med ambitionen att nå en klimatmässigt hållbar konsumtion på ett kostnadseffektivt och samhällsekonomiskt effektivt sätt. Förslagen innebär bland annat ändringar i lagen om offentlig upphandling i form av klimatkrav vid upphandlingar och tillsyn av detta.

I yttrandet framför kommunen att utredningens förslag är en lovvärd ambitionshöjning på klimatområdet då kommunen delar ambitionen att nå Parisavtalets 1,5-gradersmål. Det är angeläget att regelverket för offentlig upphandling möjliggör att offentliga inköp används som ett strategiskt styrmedel för att uppnå detta mål men det är olämpligt att ställa klimatkrav på kommunerna. Detta mot bakgrund av det kommunala självstyret.

Ärendet

Miljömålsberedningen har överlämnat delbetänkandet Sveriges globala klimatavtryck (SOU 2022:15) till regeringen. En sammanfattning av delbetänkandet finns att läsa i bilaga 1 till denna tjänsteskrivelse. Delbetänkandet är ute på remiss till den 19 september 2022. Nacka kommun är remissinstans och har möjlighet att lämna synpunkter.

Innehållet i remissen i korthet

För att kunna nå Parisavtalets 1,5-gradersmål, miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan, och därmed möjliggöra att Generationsmålet ska kunna nås, behöver de globala utsläppen av växthusgaser minska snabbt. I första hand är det önskvärt att alla länder ställer om sina territoriella utsläpp i linje med 1,5-gradersmålet och inför ett

enhetligt och tillräckligt högt pris på koldioxid. Dock är inte 1,5-gradersmålet på väg att nås med dagens beslut om styrmedel och åtgärder.

Miljömålsberedningens uppdrag har varit att föreslå en samlad strategi för att minska klimatpåverkan från konsumtion med ambitionen att nå en klimatomålig hållbar konsumtion på ett kostnadseffektivt och samhällsekonomiskt effektivt sätt.

Miljömålsberedningens förslag i korthet

Nedan anges miljömålsberedningens förslag i korthet. En utförligare redogörelse finns bl.a. i sammanfattningen av betänkandet (bilaga 1 till denna tjänsteskrivelse).

- Ny strecksats i Generationsmålet, att Sverige senast 2045 ska ha ett negativt globalt klimatavtryck.
- Mål för minskad klimatpåverkan från konsumtion, bl.a. att Sverige ska nå nettonoll utsläpp år 2045.
- Mål för att öka den svenska exportens klimatnytta, bl.a. att riksdagen beslutar om en målbana där Sverige och EU når sina respektive territoriella klimatomål samt att övriga länder ställer om i linje med sina klimatbidrag och långsiktiga klimatstrategier till Parisavtalet.
- Statistiska centralbyrån (SCB) och Naturvårdsverket får i uppdrag att utveckla arbetet med statistik om konsumtionsbaserade utsläpp.
- SCB och Naturvårdsverket får i uppdrag att utveckla arbetet med statistik om klimatpåverkan från export.
- Mål för flygets klimatpåverkan, bl.a. att utsläpp från bunkring, dvs. det som tankas i Sverige, till internationellt flyg inkluderas i Sveriges långsiktiga territoriella klimatomål om att nå nettonollutsläpp inom svenskt territorium senast 2045.
- Mål för den internationella sjöfartens klimatpåverkan, bl.a. att 50 procent av utsläppen från fartyg på internationell resa som anlöpt eller avgått svensk hamn inkluderas i Sveriges långsiktiga territoriella klimatomål om att nå nettonollutsläpp inom svenskt territorium senast 2045.

För att nå klimatomålen föreslår utredningen ändringar i bland annat lagen om offentlig upphandling i form av klimatkrav vid upphandlingar och tillsyn av detta.

Juridik- och kanslistabens utredning och bedömning

Staben har i samråd med miljöenheten och inköpsenheten utrett förslagen i remissen.

Ur ett klimatperspektiv är förslagen i remissen en ambitionshöjning från nationellt håll som i sin tur kommer att påverka det lokala klimat- och miljöarbetet om de genomförs. Förslagen är i linje med att nå målen i Parisavtalet och 1,5-gradersmålet. Detta är något som även Nacka har som ambition varför kommunen redan tagit fram en territoriell

koldioxidbudget med hjälp av Klimatsekretariatet. Förslagen enligt remissen kan innebära att kommunen även kommer att behöva titta på ambitionshöjningar i sitt klimatarbete.

Utredningen föreslår målnivåer och åtgärder bortom 2030. Kommunens miljöprogram sträcker sig till 2030 och kommunens nyligen framtagna koldioxidbudget visar på att det behöver blickas bortom 2030 för att nå målen. Nacka kommuns miljöarbete är delvis i linje med de nationella målen, där exempelvis kommunens mål om utsläpp av växthusgaser är desamma som de nationella (-63% minskning till 2030). Om utredningens förslag går igenom kommer kommunen med stor sannolikhet behöva ta fram mål och indikatorer i linje med de nationella.

Vad gäller konsumtionsmålen finns ett behov i kommunerna att följa enhetlig statistik över de konsumtionsbaserade utsläppen. Bedömningen är att förslaget om att Statistiska centralbyrån (SCB) och Naturvårdsverket får i uppdrag att utveckla arbetet med statistik om konsumtionsbaserade utsläpp är positivt. Det är önskvärt att det även tas fram statistik för kommuner så att samtliga kommuner kan utgå från samma statistikkälla, helst genom tillgängliga och öppna data som Nacka och andra kommuner kan använda sig av.

Utredningens förslag om klimatkrav vid offentliga upphandlingar träffar alla upphandlingar på samma sätt oavsett hur stor klimatpåverkan de har, vilket innebär att fokus för åtgärden inte ligger på upphandlingar med stor klimatpåverkan. Bedömningen är att en sådan reglering riskerar leda till en ökad administrativ börda hos upphandlande myndigheter, utan att det leder till några nämnvärda positiva effekter för klimatet.

Det finns goda exempel på hur klimatkrav ställs vid upphandlingar utan att lagstiftningen kräver det. I Nacka är kommunens miljöbilar ett exempel på där klimatkrav ställts vid upphandlingen.

Juridik- och kanslistabens samlade bedömning är att det är angeläget att regelverket för offentlig upphandling möjliggör att offentliga inköp används som ett strategiskt styrmedel för att uppnå minskade utsläpp men att det är olämpligt att ställa klimatkrav på kommunerna så som förslaget är utformat. Detta inte minst mot bakgrund av det kommunala självstyret. Bedömningen är att ett sådant förslag bör avstyrkas.

Förslag till yttrande

Ett förslag till yttrande har tagits fram, bilaga 2. I huvudsak framförs att utredningens förslag innebär en lovvärd ambitionshöjning på klimatområdet och att det är angeläget att regelverket för offentlig upphandling möjliggör att offentliga inköp används som ett strategiskt styrmedel för att uppnå detta mål. Det är däremot olämpligt att i upphandlingslagstiftningen ställa klimatkrav på kommunerna, varför förslaget om klimatkrav vid upphandlingar avstyrks. Kommunen anser att förslaget inte är linje med

det kommunala självstyret. Av denna anledning avstyrks även förslaget om uppdrag till Konkurrensverket att utveckla tillsynen av klimatkrav i offentlig upphandling. Kommunen ställer sig däremot positiv till förslagen om att Statistiska Centralbyrån (SCB) får i uppgift att utveckla officiell statistik över klimatpåverkan från konsumtion samt förslaget om programutbildning med klimatfokus för offentliga upphandlare.

Ekonomiska konsekvenser

Förslag till beslut medför i sig inga ekonomiska konsekvenser för kommunen. Om utredningens förslag om klimatkrav vid upphandlingar genomförs kan det medföra en större kostnadsbörda för Nacka och andra kommuner, åtminstone i ett inledande skede.

Konsekvenser för barn

Förslag till beslut medför i sig inga konsekvenser för barn. Att nå Sveriges globala klimatmål såväl som Nackas miljö- och klimatmål är positivt för alla barn och kommande generationer i Nacka.

Bilagor

1. Sammanfattning av SOU 2022:15. För det fullständiga betänkandet se [Sveriges globala klimatavtryck - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/globala-klimatavtryck)
2. Förslag till yttrande

Sidrah Schaider
Stadsjurist/kanslidirektör
Stadsledningskontoret

Julia Tham
Utredare
Juridik- och kanslistaben

Christopher Arontaus
Kommunjurist
Juridik- och kanslistaben